

Bij Open Deur nummer 10, oktober 2008

In gesprek over: **Gedenk te sterven**

'Gedenk te sterven' klinkt mooi, zelfs plechtig. Maar hoe klinkt dat als de dood écht dichtbij komt? Als je weet dat je eigen dood of die van een naaste niet lang op zich laat wachten. Klinkt het dan nog zo mooi en plechtig? Hoe kijk je dan naar het leven? En waar haal je de kracht vandaan om dat laatste stuk te gaan?

Stuk voor stuk geen eenvoudige levensvragen, maar wel vragen waarvan het goed is om er over met elkaar in gesprek te gaan.

We sterven niet

Als je weet dat iemand die je heel dierbaar is gaat sterven, kun je er niet omheen om over doodgaan en dood zijn na te denken. Denken over de dood maakt bang. Het betekent afscheid nemen van wat vertrouwd is. De dood is onbekend terrein. Sommige mensen hebben zich in de kerk geoefend in het vertrouwen dat de dood niet het einde is. Dat God zich over ons zal ontfermen. Maar ook al voelen mensen zich gesterkt door deze overtuiging, dan nog kunnen ze bang zijn.

** Maakt denken over de dood u ook bang?*

** Zo ja, waarvoor bent u dan bang?*

** Zo nee, waarom bent u niet bang?*

Zoet is het licht

Het bijbelboek Prediker beschrijft in hoofdstuk 12:3-7 op beeldende wijze de uitwerking van de dood op de samenleving. Hoog en laag stoppen met hun arbeid wanneer de dood zich aandient. Het einde maakt inbreuk op het leven van alledag. Alleen de vogels fluiten gewoon door en de bomen ontbotten. De natuur gaat zijn eigen gang, terwijl de mens naar zijn eeuwig

huis gaat. Alles wat hij of zij heeft gemaakt of waarmee hij of zij vastgeklonken zat aan het leven, wordt kapotgemaakt of verbroken. Om deze gang van zaken het hoofd te bieden en grip te krijgen op het leven, geeft Prediker als levenswijsheid mee om een voorbeeld te nemen aan de arbeid van de boer. Zaai in de morgen en laat je hand tegen de avond rusten. Het licht is zoet en het is aangenaam voor de ogen om de zon te zien. Daarom roept hij op om God te vrezen, door zijn woord te respecteren. Een opdracht die tot ieder mens is gericht.

- *Wat vindt u van de levenswijsheid van Prediker om een voorbeeld te nemen aan 'de arbeid van de boer'?*
- *Spreekt dit beeld u aan? Wat zegt dit beeld u?*
- *Heeft u misschien een ander beeld of levenswijsheid dat u meer aanspeekt?*

Met minder pijn en meer rust

In ons land komen steeds meer hospices, een soort thuis voor mensen die weten dat ze binnen een aanzienlijke tijd zullen sterven.

Als er bij u in de omgeving een hospice is zou u kunnen overwegen om iemand van het personeel van een hospice uit te nodigen om te vertellen over het werken in een hospice. Over het werken met mensen die weten dat ze binnenkort zullen sterven.

Misschien zijn er in de groep ook wel mensen die ervaring hebben met een hospice. Ook hun verhalen kunnen worden verteld en uitnodigend zijn voor een gesprek.

Gedenk de gestorvenen

Op Allerzielen, 2 november, gedenkt de kerk van oudsher de overledenen. In de Protestantse traditie gebeurt dit soms op de zondag die volgt op 2 november en soms ook op de laatste zondag van het kerkelijk jaar, de zondag vóór de 1^e Advent. Ook kan het zijn dat de overledenen op Oudejaarsavond worden herdacht.

Niet alleen in de kerk maar ook in een kleine kring (bijvoorbeeld gezin of familie) kunnen overledenen worden herdacht.

- *Heeft u weleens een viering in een kerk meegemaakt waarin de overledenen werden herdacht?*
- *Hoe werden de overledenen in de viering herdacht?*
- *Want vond u van deze manier van gedenken?*
- *Heeft u ook ervaring met het gedenken in een kleine kring?*
- *Doet u bijvoorbeeld iets speciaals op de sterfdag van iemand die u dierbaar was?*
- *Wat vindt u van deze manier van gedenken?*

Leven en dood

Leven en dood horen bij elkaar. In overlijdensadvertenties wordt vaak in een paar zinnen gezegd hoe er over leven en dood wordt gedacht. Zoek in de meegenomen pagina's van kranten met overlijdensadvertenties advertenties waaruit dit duidelijk wordt. Neem als het kan pagina's uit verschillende kranten mee.

- *Welke teksten spreken u aan en welke teksten spreken u niet aan? Probeer aan te geven waarom het ene u wel en het andere u niet aanspreekt.*

Als een beeldhouwer

Een oude beeldhouwer lag op bed, ernstig ziek en voelde zijn einde naderen. Met zijn vriend sprak hij over de naderende dood. De vriend zei: 'Ga jij nu eeuwig harp zitten spelen?' De beeldhouwer schudde het hoofd. 'Harp spelen, nee! Misschien weer beeldhouwen.' De vriend keek hem lachend aan 'Geloof jij dan in een leven na de dood?' De beeldhouwer keek om zich heen en zei: 'Zie je al die beelden die ik gemaakt heb? Ik heb hen allemaal bewaard of er voor

gezorgd dat ze ergens een mooi plekje krijgen. Zelfs de beelden waar een stuk af was of waar een barst in kwam, heb ik bewaard. Ik kan er geen afstand van doen. Ik ben eraan gehecht geraakt, want in al die beelden zit iets van mezelf.'

Toen viel er een korte stilte. De beeldhouwer vervolgde: 'Eigenlijk denk ik dat God voor mensen voelt wat ik voor al mijn beelden voel. Er zit iets van Hemzelf in. En Hij kan er ook geen afstand van doen...'

Uit: Stephan de Jong, *Verhalen van levenskunst*, Kok, Kampen 2004

Deze leidraad werd geschreven door Tineke Klei werkzaam als gemeenteadviseur voor de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland in regio Noord.

Contactpersoon voor een gratis abonnement op deze gespreksleidraad is mw. Jos Postma, telefoon (030) 880 1468, e-mail: j.postma@pkn.nl.

Voor een abonnement op *Open Deur*, oecumenisch maandblad over vragen van geloven en leven, voor mensen binnen en buiten de kerken neemt u contact op met Boekencentrum Uitgevers, telefoon (079) 362 8628, www.open-deur.nl.